

Zastavenie procesu ratifikácie Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu voči ženám a domácejmu násiliu a o boji proti nemu

Slovenská republika v máji 2011 v Istanbule podpísala Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu voči ženám a domácejmu násiliu a o boji proti nemu, ktorý ďalej uvádzame v zaužívanom označení ako „*Istanbulský dohovor*“ alebo „*Dohovor*“. Zároveň dodávame, že Dohovor napriek signácii zatiaľ nenadobudol platnosť a nemá pre Slovensko žiadnu právnu záväznosť.

Minister spravodlivosti má však povinnosť uloženú vládny uznesením č. 297/2011 do konca roku 2013 predložiť vláde návrh na ratifikáciu tohto dohovoru. Po vláde bude dohovor predložený do parlamentu na vyslovenie súhlasu s ratifikáciou a potom prezidentovi na ratifikáciu. Podmienkou platnosti dohovoru je, že ho ratifikuje aspoň 10 štátov signatárov, vrátane najmenej 8 členských štátov Rady Európy. Po splnení tejto podmienky a uložení ratifikačnej listiny SR bude platný aj pre nás.

V stručnosti vidíme tieto hlavné dôvody zastavenia ratifikácie Dohovoru:

1. Terminológia Dohovoru: zavádzajú sa pojmy, ktoré nie sú jednoznačne právne ustálené a je možná ich rozdielna interpretácia a najmä aplikácia počas platnosti Dohovoru. Pojmy ako rod, rodová identita, rodovo podmienené násilie a iné, sa stávajú súčasťou medzinárodnoprávného záväzku Slovenskej republiky. Je ich cieľom relativizovať biologické rozdiely medzi mužom a ženou?
2. Rozsah záväzkov, ktoré by mala Slovenská republika prijať, je veľmi široký a súčasne neurčitý, napríklad „...odstrániť predsudky, **zvyky, tradície** a všetky ostatné zvyklosti, ktoré sú založené na myšlienke podradenosti žien alebo **na stereotypných roliach žien a mužov.**“ (bližšie čl. 12 ods. 1), alebo: “Akékoľvek opatrenia prijaté podľa tejto časti vezmú do úvahy a uspokoja špecifické potreby osôb zraniteľných na základe osobitných okolností, a taktiež umiestnia ľudské práva všetkých obetí do centra týchto opatrení“ (článok 12 ods. 3).
3. Záväzok začleniť do oficiálnych študijných plánov na všetkých stupňoch **vzdelávania** študijné materiály týkajúce sa okrem iného problematiky **rodovo podmieneného násillia, nestereotypných rodových rolí** (čl. 14 ods. 1), ale aj zasahovanie tohto záväzku do činnosti športových klubov, kultúrnych zariadení, centier voľného času (čl. 14 ods. 2). Vnímame to ako presadzovanie určitých aspektov **rodovej ideológie** do štátnej vzdelávacej politiky.
4. **Monitorovací mechanizmus**, ktorým sa vytvára skupina expertov – **GREVIO**, má pomerne široko koncipované kompetencie a oprávnenia, cez ktoré môže byť vytváraný neprimeraný tlak aj na záležitosti týkajúce sa vzdelávania a rodiny.

Čo nové zavádza Istanbulský dohovor oproti iným platným medzinárodným ľudsko-právnym dohovorom?

I.

Cieľom Dohovoru je potláčanie násilia voči ženám. Tento legitímny cieľ vítame a podporujeme. Potláčanie násilia a efektívny boj proti nemu považujeme za dôležitú úlohu štátu. Dovoľujeme si však upozorniť, že viaceré veci, o ktorých Istanbulský dohovor hovorí, pokiaľ ide o násilie voči ženám, sú aplikované v podmienkach Slovenskej republiky už dlhšie cez legislatívu, ako aj cez ekonomické nástroje. Sme však presvedčení, že cez tento legitímny cieľ – potláčanie násilia voči ženám – je presadzovaný aj iný cieľ Dohovoru – presadzovanie určitých prvkov rodovej ideológie. Sme toho názoru, že toto by mohlo v budúcnosti spôsobovať problémy pre Slovenskú republiku a jej občanov.

Dohovor ustanovuje definíciu tzv. „rodu“. Tento inštitút bude po ratifikácii v podmienkach slovenského právneho poriadku prvýkrát definovaný v medzinárodnej zmluve. Pojem rod je síce obsiahnutý aj v Ústave SR a ďalších právnych predpisoch, avšak rozhodne nie je chápaný v takom význame, ako je vymedzený v Dohovore v článku 3 písm. c), kde sa pojem „rod“ definuje ako „súbor spoločnosťou vytvorených rolí, vzorov správania, činností a atribútov, ktoré daná spoločnosť považuje za primerané pre ženy a mužov“.

Uvedená definícia je **skôr nejasnou definíciou ovplyvnenou rodovou ideológiou, ako presnou právnou formuláciou**. Z kontextu, ako je tento pojem v ostatných rokoch používaný, je zrejmé, že táto definícia sa snaží okrem iného aj o určité negovanie zaužívaných vzorcov správania a definovanie nových. Z uvedenej definície však nie je zrejmé, čo presne sa tým myslí.

Zavádzanie nejednoznačne definovaných nových pojmov je z hľadiska zabezpečenia pojmovej určitosti aplikácie ľudských práv nebezpečné. Na základe čoho možno skutočne tvrdiť, že zaužívané, tradičné normy správania sa mužov a žien sú „zastarané“?

Z vývoja niekoľkých posledných rokov je zrejmé, že „rod“ je do „modernej“ koncepcie ľudských práv široko pretláčaný ako novodefinovaný koncept. Problémom je, že tento novodefinovaný pojem „rod“ je základnou súčasťou „rodovej ideológie“, ktorá podľa nášho názoru nepredstavuje žiadateľný smer vývoja pre usporiadanú ľudskú spoločnosť. Je tiež zrejmé, že je to sporný koncept, s ktorého prijatím má problém značná časť spoločnosti. Tento pojem je totiž možné vykladať aj tak, že biologické delenie ľudí podľa pohlavia na mužov a ženy sa nahrádza subjektívnou sebadefiníciou rodu každého jedinca na základe jeho/jej osobných pocitov. Toto je vážny zásah do vývoja jednotlivcov i celého ľudského spoločenstva.

Rodová identita je napríklad definovaná v Jogjakartských princípoch takto:

„Pod pojmom „rodová identita“ sa rozumie schopnosť človeka hlboko vnútorne a individuálne pociťovať rod, ktorý môže, ale nemusí, zodpovedať pohlaviu, s ktorým sa človek narodil, pričom sem patrí aj vnímanie vlastného tela (vrátane lekárskeho, chirurgického alebo iných úprav telesného vzhľadu, alebo telesných funkcií uskutočnených na základe slobodného rozhodnutia) a iné rodové prejavy, napríklad obliekanie, rečový prejav a vystupovanie.“

Jogjakartské princípy nie sú zatiaľ formálne začlenené do ľudsko-právnej legislatívy, ale ich autori jasne deklarovali cieľ, aby sa takouto súčasťou stali. Ich potenciálnu relevanciu dokumentuje aj fakt, že boli prijaté uznesením vládneho Výboru LGBT č. 9 zo dňa 27. 5. 2013 k Jogjakartským princípom o uplatňovaní ľudskoprávných predpisov na sexuálnu orientáciu a rodovú identitu. (Podľa nášho názoru mimoriadne veľký negatívny dopad na spoločnosť a osobitne na mladú generáciu môže mať zavádzanie sexuálnej výchovy, ktorá je

súčasťou celého systému rodovej ideológie. V zahraničí sú známe viaceré prípady mimoriadne spornej sexuálnej výchovy. V širšom kontexte rodová ideológia kladie sexuálnu orientáciu na najvyššie miesto pri určení identity človeka a de facto znamená sexualizáciu života detí i celej spoločnosti. Sprievodnými javmi sú také „drobnosti“, ako napr. zrušenie koloniiek „otec“ a „matka“ v rodnom liste dieťaťa a zavádzanie nových „rodič 1“, „rodič 2“, ako je to už v súčasnosti vo viacerých krajinách. A možno o chvíľu pribudne aj „rodič 3“. V Holandsku už bolo registrované „trio“, teda jeden heterosexuálny muž a dve bisexuálne ženy. Nikto nevie povedať, kde sa tento vývoj môže zastaviť, resp. až kam sa môže dostať. Vo svete sa začali objednávať a prenajímať maternice na „výrobu“ „vlastného“ dieťaťa. Aká bude identita týchto detí?!

Od podpísania Istanbulskeho dohovoru v máji 2011 uplynuli už viac ako 2 roky a vývoj v oblasti presadzovania rodovej ideológie jasnejšie vykazuje trendy, ktoré v čase jeho podpisu neboli zrejmé, ale ktoré podľa dnešného poznania ohrozujú manželstvo a rodinu. Možno nie bezprostredne, ale určite cez deformáciu detí a mládeže aplikáciou nezdravej sexuálnej výchovy. Cieľom dokumentu v oblasti vzdelávania je, aby sa do oficiálnych študijných plánov začlenili materiály týkajúce sa problematiky rodovej rovnosti. Tento záväzok by mohol vo veľkej miere obmedziť práva rodičov rozhodovať o výchove a vzdelávaní svojich detí.

Odklon od prirodzeno-právnej koncepcie ľudských práv, ktorá je vyjadrená najmä vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, považujeme za nebezpečný. Pojmy rod, rodová rovnosť, rodová identita a iné, nadobúdajú nový, doposiaľ nepoznaný význam. Ako sme už zdôraznili, takto zavádzané významovo nové pojmy sa dotýkajú podstaty človeka ako ľudskej bytosti a jeho vzťahu k spoločnosti.

II.

Navrhovaný Dohovor v článku 4 rozširuje okruhy zákazu diskriminácie o dôvody, ktoré nepoznajú štandardné medzinárodné dohovory, ktoré sa zvyknú označovať ako International Bill of Human Rights (medzinárodný katalóg ľudských práv). Ide o dôvody diskriminácie ako **rodová rovnosť, sexuálna orientácia a rodová identita**.

Sexuálnu orientáciu ako dôvod diskriminácie pozná napr. Charta základných práv EÚ v článku 21 ods. 1. V praxi sa však vyskytuje čoraz viac prípadov, kedy sa diskriminácia z dôvodu sexuálnej orientácie nevykladá a neaplikuje tak, ako by sa mala (naviazaná na konkrétne právo), ale snaží sa z tohto akcesorického princípu vytvoriť domnelé „samostatné“ právo.

Dovolíme si uviesť dôležitú poznámku k diskriminácii:

Dohovor o ochrane ľudských práv a slobôd (Rada Európy, Rím 1950) v čl. 14 vymedzuje zákaz diskriminácie takto:

„Užívanie práv a slobôd priznaných týmto dohovorom musí byť zabezpečené bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.“ **Právo nebyť diskriminovaný nie je samostatným ľudským právom**, ale len právom akcesorickým. Musí existovať určité konkrétne právo, ktoré právny poriadok priznáva každej osobe. Iba v súvislosti s takýmto konkrétnym právom možno potom hovoriť o diskriminácii.

Vytvára sa tu predpoklad, že pojmy ako rodová rovnosť a rodová identita, ktoré nie sú priamo v Istanbulskej dohovore vymedzené, sa budú vykladať spôsobom, ktorý bude ohrozovať systém hodnôt, ktoré sú chránené existujúcimi medzinárodnými zmluvami na ochranu základných ľudských práv a slobôd. Navyiac, čo považujeme ešte za závažnejšie, Istanbulskej dohovor ohrozuje systémom hodnôt, ktoré sú chránené Ústavou Slovenskej republiky.

Dohovor zavádza veľmi široké a vágne povinnosti, napr. v čl. 12 sa uvádza, že **štáty sa zaväzujú prijať potrebné opatrenia** na účel podpory zmien v spoločenských a kultúrnych modeloch správania sa žien a mužov **s cieľom odstrániť** predsudky, **zvyky, tradície** a ostatne **zvyklosti, ktoré sú založené na** myšlienke podradenosti žien alebo na **stereotypných roliach žien a mužov**. Takáto vágna formulácia, ktorá zahŕňa aj nikde nedefinované „stereotypné role žien a mužov“, môže byť hrozbou pre tradičné etické systémy a stáročiami overené hodnotové koncepty.

III.

Sme toho názoru, že článok 14 Dohovoru je v rozpore s právom rodičov na rodičovskú výchovu tak, ako je garantovaná Ústavou SR a ďalšími právnymi predpismi Slovenskej republiky.

V nadväznosti na uvedené považujeme za potrebné klásť si nasledovné otázky:

Je v záujme občanov SR prijať takýto nový typ medzinárodnej zmluvy, ktorá zavádza nejasne definované nové pojmy a vnáša do nášho právneho systému znaky rodovej ideológie?

Nevzdáva sa Slovensko ratifikáciou tohto Dohovoru príliš veľkej časti suverenity v kultúrno-etických otázkach?

Nie sú kompetencie monitorovacieho orgánu Dohovoru GREVIO vymedzené príliš široko a nevytvára sa tým priestor na prípadné zneužívanie kompetencií?

Slovenská republika pred vstupom do EÚ prijala Deklaráciu Národnej rady Slovenskej republiky o zvrchovanosti členských štátov Európskej únie a štátov kandidujúcich na členstvo v Európskej únii v kultúrno-etických otázkach. Uvedenú deklaráciu prikladáme ako prílohu tohto dokumentu. Nie je Istanbulskej dohovor v rozpore s touto deklaráciou?

IV.

Za úplne novú povinnosť, najmä pre základné školy a stredné školy, považujeme inštitucionálne zavádzanie určitých aspektov rodovej ideológie. Citujeme z článku 14 Istanbulskej dohovoru:

Článok 14

Vzdelávanie

1. Zmluvné strany prijímú, ak je to primerané, potrebné kroky na to, aby sa do oficiálnych študijných plánov na všetkých stupňoch vzdelávania začlenili študijné materiály týkajúce sa problematiky rovnoprávnosti mužov a žien, nestereotypných rodových rolí, vzájomného rešpektu, nenásilného riešenia konfliktov v medziludských vzťahoch, rodovo podmieneného

násilia na ženách a práva na nedotknuteľnosť osoby, ktoré sú prispôsobené vyvíjajúcim sa schopnostiam žiakov.

2. Zmluvné strany podniknú potrebné kroky na podporu zásad uvedených v odseku 1 v neformálnych školských zariadeniach neformálneho vzdelávania, ako aj v športových, kultúrnych zariadeniach a v centrách voľného času a médiách.

Právo rodičov na výchovu svojich detí

Dohovor o ochrane základných ľudských práv a slobôd koncipuje právo rodičov na výchovu svojich detí ako nadradené štátnemu usmerňovaniu výchovy a vzdelávania. Túto zásadu prevzal do svojho znenia aj platný Zákon o rodine.

Konkrétne - **Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v článku 2** vymedzuje právo na vzdelanie nasledovne:

„Nikomu nemožno odoprieť právo na vzdelanie. Pri výkone akýchkoľvek funkcií v oblasti výchovy a výučby, ktoré štát vykonáva, bude rešpektovať právo rodičov zabezpečovať túto výchovu a vzdelávanie v zhode s ich vlastným náboženským a filozofickým presvedčením.“

Upozorňujeme aj na zásadný rozpor s **čl. 13 Základnej zmluvy medzi SR a Svätou stolicou**. Išlo by o záväzok prijatý v rozpore s predchádzajúcimi záväzkami vyplývajúcimi z medzinárodného práva, ktoré má v tomto prípade prednosť pred zákonmi SR. Na túto skutočnosť je potrebné brať ohľad už v dobe prípravy implementácie budúcich záväzkov z Istanbulskeho dohovoru do právneho poriadku SR. Okrem toho, Ústava SR sa prijímala v odlišnom právnom prostredí a zámer zákonodarcu bol iný než ten, ktorý v určitých oblastiach predstavuje Istanbulský dohovor.

Článok 14 Istanbulskeho Dohovoru v spojitosti s inými článkami predstavuje nástroj na presadzovanie rodovej ideológie na školách všetkých stupňov, ako aj v zariadeniach neformálneho vzdelávania, v kluboch a médiách.

Sme presvedčení, že Istanbulský dohovor, konkrétne jeho článok 14, odporuje článku 2 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 13 Základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou, ktoré sú pre Slovensko medzinárodne platné a záväzné.

V.

Dovolíme v tejto súvislosti uviesť aj negatívne dopady tohto zatiaľ neratifikovaného Dohovoru aj v návrhoch niektorých zákonov, ktoré už boli predložené do legislatívneho procesu v NR SR. **Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (tlač 716).**

Konkrétne máme na mysli túto časť návrhu zákona:

V § 2 ods. 2 písmeno h) znie:

„h) pre zotrávanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.“

§ 2 sa dopĺňa odsekmi 6 až 8, ktoré znejú:

„(6) Správaním iných fyzických osôb podľa odseku 2 písm. g) sa rozumie domáce násilie, **rodovo podmienené násilie** alebo násilný trestný čin.

(7) Zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite podľa odseku 2 písm. h) je zotrúvanie v priestore vymedzenom bytovým domom, ulicou, mestskou časťou, obcou alebo zotrúvanie v lokalite mimo územia obce bez základnej občianskej vybavenosti.

(8) Koncentrovaná a generačne reprodukovaná chudoba podľa odseku 2 písm. h) je dlhodobo pretrúvajúca nepriaznivá sociálna situácia skupiny fyzických osôb z dôvodu výskytu viacerých negatívnych javov súčasne, ktorými sú najmä vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti, hmotná núdza, nízka úroveň vzdelanosti, nedostatočné hygienické návyky, nedostupnosť tovarov a služieb a výskyt sociálnopatologických javov s vysokou toleranciou k nim.“

Uvedené formulácie, ktoré sú vyznačené boldom, nie sú vysvetlené ani v osobitnej časti dôvodovej správy. Osobitne nám nie je zrejmé, čo sa chápe pod pojmom **rodovo podmienené násilie a generačne reprodukovaná chudoba**. Podľa nášho názoru ide o pojmy, ktoré je možné rôzne vykladať. Nie je to presne vyjadrené ani v osobitnej časti dôvodovej správy. Generačne reprodukovaná chudoba je vysvetlená iba príkladmi. Rodovo podmienené násilie tam nie je definované vôbec. **Je preto potenciálne možné tento pojem zneužívať aj na presadzovanie rodovej ideológie**. Uvedenú dikciu zákona o sociálnych službách s odvolávkami na rodové násilie a reprodukovanú chudobu považujeme za nešťastnú.

Dovoľujeme si požiadať o vypustenie týchto výrazov z návrhu zákona o sociálnych službách.

Ďalej si dovoľíme poukázať na vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (tlač 705).

V § 19a sa za odsek 4 vkladá nový odsek 5, ktorý znie:

„(5) Na účely určenia príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zisťovania charakteristík takejto skupiny podľa odseku 4 písm. e) **sa prihliada na aspekty týkajúce sa rodu vrátane rodovej identity**.“

Z dôvodovej správy:

K bodu 26 (§ 19a ods. 5)

Doplnenie nového odseku sa navrhuje v súvislosti s transpozíciou čl. 10 ods. 1 písm. d) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ. Ministerstvo vnútra už v súčasnosti pri praktickej aplikácii zákona č. 480/2002 Z. z. venuje týmto aspektom náležitú pozornosť.

Článok 10 ods. 1 písm. d) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ, ktorá sa týka postavenia utečencov, obsahuje tieto dôvody prenasledovania: „d) skupina tvorí určitú sociálnu skupinu najmä v prípade, že:

— príslušníci tejto skupiny majú prirodzenú charakteristiku alebo spoločný pôvod, ktorý sa nemôže zmeniť, alebo zdieľajú charakteristiku alebo vieru, ktorá je taká základná pre identitu alebo vedomie, že osoba by nemala byť nútená, aby sa jej zriekla, a

— táto skupina má jednoznačnú identitu v príslušnej krajine, pretože je vnímaná ako odlišná od okolitej spoločnosti.

V závislosti od okolností v krajine pôvodu môže určitá sociálna skupina zahŕňať skupinu vychádzajúcu zo spoločnej charakteristiky sexuálnej orientácie. Sexuálna orientácia sa nemôže chápať ako orientácia zahŕňajúca činy považované za trestné v súlade s vnútroštátnym právom členských štátov. Aspektom týkajúcim sa rodu, vrátane rodovej identity, sa venuje náležitá pozornosť na účely určenia príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zisťovania charakteristík takejto skupiny.“

Dôležitý bod: **Smernica EÚ dáva iba možnosť** - „môže...zahŕňať“, **Ministerstvo vnútra SR to „preložilo“**, že z možnosti sa stáva povinnosť.

V tejto celej záležitosti stojí za povšimnutie uznesenie Výboru LGBT č. 9 zo dňa 27. 5. 2013 k Jogjakartským princípom o uplatňovaní ľudskoprávných predpisov na sexuálnu orientáciu a rodovú identitu (ďalej len Jogjakartské princípy). Proti prijatiu tohto uznesenia sa vyslovil predseda tohto výboru, minister spravodlivosti Tomáš Borec, ktorý poukázal na to, že ich prijatie by bolo v rozpore s Programovým vyhlásením vlády SR. Výbor LGBT, v ktorom je veľa zástupcov mimovládnych organizácií podporujúcich nadštandardné práva sexuálne inak orientovaných osôb, napriek tomu toto uznesenie prijal. Jogjakartské princípy možno celé preštudovať v slovenčine na http://www.eeagrants.sk/data/att/1829_subor.pdf

Dr. Jakob Cornides, expert na medzinárodné právo, nato poznamenáva: „

Keby bol akceptovaný Jogjakartský princíp 20¹, boli by spolky, zhromaždenia a demonštrácie, ktoré propagujú životný štýl LGBTI, jediné nepodriadené obmedzeniam zo strany verejného poriadku a morálky, bola by im daná neobmedzená sloboda urážať a provokovať osoby, ktoré nesúhlasia s ich názormi a bránia sa ich pôsobeniu. Takéto privilégium je v demokratickej spoločnosti úplne neakceptovateľné, keby bolo prijaté, znamenalo by to, že sa vzdáme demokracie v prospech agendy LGBTI. Zdá sa, že hlavný cieľ Jogjakartských princípov nie je v tom, aby chránili ľudské práva, ale aby etablovali privilégia.“

Pokiaľ ide o vymedzenie pojmov „rod“ alebo „rodová identita“, nie sú uvedené v dôvodových správach k týmto návrhom zákonov. Definíciu rodovej identity podľa Jogjakartských princípov sme uviedli na strane 2 tohto dokumentu.

VI.

Máme za to, že základný cieľ Istanbulského dohovoru – odstránenie násilia na ženách – je dobrý. Vedľajším cieľom Istanbulského dohovoru je však presadzovanie rodovej ideológie veľmi nebezpečným spôsobom cez medzinárodné právo. Z uvedeného dôvodu ho považujeme za nevhodný pre Slovenskú republiku a jej občanov a považujeme za potrebné zastaviť pokračovanie procesu ratifikácie Istanbulského dohovoru na Slovensku.

Martin Dilong, právnik, člen predsedníctva Fóra pre verejné otázky

Mária Guregová, predsedníčka FVO

V Bratislave 26. 11. 2013

¹¹ Právo na slobodu pokojného zhromažďovania a združovania

Deklarácia

Národnej rady Slovenskej republiky o zvrchovanosti členských štátov Európskej únie a štátov kandidujúcich na členstvo v Európskej únii v kultúrno-etických otázkach

Schválené Národnou radou Slovenskej republiky
uznesením z 30. januára 2002 č. 1853

Národná rada Slovenskej republiky,

potvrdzujúc identitu Slovenskej republiky ako krajiny patriacej svojou históriou, kultúrou a hodnotami k európskej civilizácii, oceňujúc významný prínos Európskej únie k mierovému spolunažívaniu, vzájomnému porozumeniu, demokratickej spolupráci a prosperite európskych národov, zdôrazňujúc úprimnú snahu Slovenskej republiky stať sa členskou krajinou Európskej únie, hlásiac sa k rešpektovaniu a ochrane ľudských práv, obsiahnutých najmä vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v Záverečnom akte helsinskej konferencie,

zároveň však hlásiac sa ku koreňom, tradičným hodnotám a etickým princípom európskej civilizácie, ktoré prispeli k duchovnej jednote Európy, uvedomujúc si nebezpečenstvo spochybňovania a relativizovania týchto hodnôt a princípov, súc presvedčená o potrebe zapojenia sa kandidátskych krajín do diskusie o budúcej podobe Európskej únie,

považuje za užitočné a potrebné rešpektovanie princípu zvrchovanosti členských štátov Európskej únie a štátov kandidujúcich na členstvo v Európskej únii v kultúrno-etických otázkach,

ktorý spočíva v ponechaní rozhodovania o kultúrno-etických otázkach

ochrany života a dôstojnosti ľudskej bytosti od počatia až po smrť,

ochrany rodiny a inštitúcie manželstva ako základu spoločnosti,

ako i rozhodovania o veciach s tým súvisiacich v oblasti zdravotníctva, výchovy a vzdelávania,

vo výlučnej právomoci členských štátov a štátov kandidujúcich na členstvo v Európskej únii, rešpektovanej Európskou úniou.